Good
Da shair tashreeh lazim da.

DATE: DAY:

سوال نمبر 2

تعارف:

رحمان بابا د پښتو ژبې لوی لوئې شاعر دے. رحمن بابا په کال ۱۰۴۲ هـ کښې په پېښور کښې په هزارخوانی کښې پیدا شوی وو. رحمن بابا لوصوفی و عالم دې. د دې شاعري چې لوې لو انسان وائي که د اصلاح فلسفې لو لوئې عالم دې. د دې په وجه خو رحمن بابا په عام اولس کښې ډېر زیات خوښ شاعر گڼل کېږي. د رحمن بابا د مشهورتیا وجه دا هم ده. چې شاعري ئې ډېر په عام او آسان الفاظ کښې ده. رحمن بابا په شاعري کښې لو لوئې برخه اخلاقي شاعري ده چې هغه کښې عام اولس ته نصیحت کوي. او اخلاقي شاعري ئې دومره زور لري چې د متلونو په توګه استعمالیږي

رحمن بابا لنډه پېژندګلو:

رحمن بابا په کال ۱۰۴۲ هـ
~~هزارخوانی~~ بهادر کلي
کښې د ~~هزارخوانی~~ په مقام د عبدالستار
کره زېږیدلے دې رحمن بابا د هغه وخت
لو مذہبی عالم محمد یوسف نه د تصوف سبق
حاسل کړو. رحمان بابا د ژوند ټیپې او ورځې

هم پېښور کښې ساکړې او دغه شاعر په کال ۱۱۱۸ هـ
کښې د دنیا د رخصت شو

د پټې خزانې مطابق د بابا د پیدائینت نېټه ۱۰۴۲ هـ
ده او په کال ۱۱۲۸ هـ کښې وفات شوی

قلندر مومند صیب وائي چې رحمن بابا په کال ۱۰۸۱ هـ
کښې پیدا شوی او په کال ۱۱۳۱ هـ کښې د دنیا نه
رخصت شوی.

رحمن بابا شاعري:

رحمن کلام په غوږ د بې هنرو
لکه طفل هسې لوبې په کتاب کړ

د رحمن بابا د شاعرۍ درې ښکاره اړخونه دي
① عشقیه ② صوفیانه ③ اخلاقي شاعري

صوفیانه شاعري:

د رحمن بابا د شاعرۍ لویه
برخه په صوفیانه شاعرۍ باندې ده

چې د خدائې له معرفته خبر نه شوم
معلومېږم چې دیو یم یا دواب

په دې شعر کښې رحمان بابا وائي چې څوک د

خدائې د معرفت خبر نه دې هغه خو ځناور دې

نور عالم د محمد واړه په جهان کښې

چې لوئي نه وو د آدم و د حوا

په بل ځی کښې فرمائي چې

- چې مطلب د مدعا د سړي خدائي شي

ناست ولاړ ئې هغه واړه عبادت شي

- چې د خدائې له معرفته خبر نه دې

هغه واړه که بیدار دې هم اوده دې

- حد پایان ئې هس سړي په دې منزلې

معرفت ئې هسې بحر بې پایان دې

- پیدا کړې به خدائې نه وے د دنیا

- که صورت د محمد نه وې پیدا

کل جهان د محمد په روی پیدا دې

محمد دې دے د تمام جهان ابا

-

عشقیه شاعري:

رحمن بابا په خپله عشقیه شاعري
خپل پاک و نادر خیالات د بیر ښه نیالګه دانداز سره پېش
کړي.

زه د یار په غم ډوب و غرقاب خوښ یم
په دا اور کښې بې طاقته بې تاب خوښ یم

که لیونی مې ستا زلفې په لاس لګېږي
لیوختہ په دې په درست جهان ورنکړم

چې غبار دا ستا د لارې په چم ورشي
چې به دوا او مترکو ډوندوي مېهر ښي

نر عشق غوره کار په دنیا کښته
نر له کاره لو غوره کار دې دا
زه عاشق سر و کار مې له عشقه
نه خلیل نه داود زې یم نه مهمند

اخلاقي شاعري:

اخلاقي شاعري هغه شاعري
وي چې شاعر پکښې خپل اولس ته پند و
نصیحت کوي:

DATE: ______ DAY: ______

- د همغان کړ په لوړه ژمکه نه له
سرکوزی گوا چې بن دې مرغزار شي

- تون لعنت دې په همې منصفي شه
له حقو د باطل وزنه ګډ کړي

- که چیرې تلا د ازمانې په لاس کښې ورکړه
خپل نقش او د بل اس به برابر کړي

- هر چې کا د اورېښتو غنم خوا لري
له خاطره د بېرون کړه دغه خیال

- بې منته جام د زهرو تښتلي ښه دي
نه هغه چې منت بار شي کوثر ته

خلاصه:

لنډا دا چې ~~خوشحال خټک~~ د رحمن بابا
د پښتو لوی عام د شاعر دی. او د مساده
ژبه کښې شاعري د وجې په عام اولس کښې
د ډېر مقبولیت حاصل کړی دی. رحمن بابا
خپل اولس ته د نصیحت نه ډکه شاعري کړې
او هم ئې تصوفیانه او عشقیه شاعري هم د ژ
به کلام کښې څرګندیږي.

DATE: ______ DAY: ______

سوال نمبر 3

(3) حمزه بابا شاعري جامع جاج واخلئ؟

تعارف:

حمزه بابا د پښتو لوئ لوئ او ستر شاعر دی. حمزه بابا د خپلې غزل ګوئی د وجې ډیر مشهور دی. حمزه بابا هم شاعر، هم محقق هم ډرامه نګار، ناول نویس او انشاپرداز هم وو. ~~حمزه بابا د پښتو~~ حمزه بابا په اول په اردو ژبه کښې شاعري کړله منبو د خپل پیر په وینا ئې په اردو کښې شاعري شروع کړه حمزه بابا د پښتو غزل لوړ مقام ته ورسولو

لکه حمزه بابا وائي چې

ښا په انګړ کښې د حمزه د وینو سره وي
نه شوي د پښتو غزله ځوان زه وي بابا کړم

د حمزه بابا لنډ پیژندګلو:

حمزه بابا په کال ۱۹۰۶ کښې زیږېدلے - د پلار نوم ئې ملک میرباز خان و - او حمزه بابا د لواړګي په مقام پیدا شوی دی - حمزه بابا د پښتو ادب ستر او لنظم په دوران کښې ئې خپل کار کړی دی او د عظیم شاعر د جمعې په ورځ په کال ۱۹۹۴ کښې د دنیا په ښا ئستو

DATE:______ DAY:______

د حمزه بابا شاعري:

د حمزه بابا د شاعري ورې

نېکاروړ اړخونه دي:

① عشقيه شاعري

د حمزه بابا د عشقيه

شاعري د دوه ډولونو دي چې حمزه بابا په

عشق کښې هم خپله پښتو ژبه نه ده هېره کړې

— عشق بویه پرېشان د اشتیاق او وم
ما د بل په تېر کښې تېل کړې زلفې ستا
چې مې خوښې وې پرېشانې او س پرېشان یم
ما دي د تغافل کړې زلفې ستا

— عشق نه خود بین شي زه پښتون یم
ما نه دې خوبي لرا ستر کړې ته

— ما ښه ورته لیږه کړه څما سر نه ټیټېدو
شاید چې په الف کښې هم افغان باتي کیږم

— ګټېږدي بېم زلفو ته د وخ په طمع
زه د څښڼد والو نه کشمیر غواړم

DATE: ______ DAY: ______

د (۴) د حمزه بابا صوفیانه شاعري:

حمزه بابا په شاعري

کښې بلوغت برخه د صوفیانه کلام هم ده حمزه بابا
د وحدت الوجود قائل دی او یعنې د یقین ساتي
چې د هر سه په دنیا کښې دي نو سه وخت
کښې کې کښې د الله وجود حصه وه.

- اوم د اصل سره وصل خو چې بېل شوم
اوس په خپله خوله د خپل ځان په ثنا یم
ما چې مخ ثناء کوله پوهه نه شوم
چې په خپله خوله د خپل ځان په ثناء یم

- تا چې ما ته ووئې چې زما نه ځان قربان کړه
ځان د ځان نه سنګه قربانېږي حیران یم

- راشه له ځان و وینې اشنا حمزه مخ وینه
او ته دې پورته کړه حجاب چې زه حمزه وینم

- ما او یار له مخامخ کړه چې حاصل دي
آئینه په آئینې ته مقابل کړه

- ما په اورو اورو نغاره کوي ما ته
د کائنات په زړه کښې راز د زړه

حمزه بابا کلام کښې پښتونولي:

حمزه بابا په خپله شاعرۍ
کښې د پښتو ژبې سره د بره مینه څرګنده کړې او د پښتونولي
بېلګې د حمزه شاعرۍ کښې اخېلې شوي دي

- اشنا که په نیمګړا کښې رې غروردي د مغل
الفت سره وقار لکې د پښتون راکړي دي

- مینه که غرور لري وقار د مینې هم شته
ستا ګنجې په تندیا کښې زما ګنجې په شعله کښې

- ما حمزه له لېږلې باده خاونده
په بنا غلې پیمانه کښې د افغان دا

- حمزه سفر که د حجاز وي هم
زه د پښتون د خاوري سره زم

- حمزه لو څڅکلي که لا هو بل به راشي
د غره کلا خانې د مېلمنو شوه

- دا امید مې د پښتون اشنانه وه
چې مېلمه ځي له حجرې تلې نه ردي

DATE:________ DAY:________

خلاصه:

لنډه دا چې حمزه بابا په پښتو ژبه کښې یو لوړ مقام لري او د شاعرۍ په ذریعه ئې د پښتون ولي نسخاره کړه - حمزه بابا د صوفیانه کلام هم ډیر اهمه برخه ده - او هم ډیر خالصه انداز کښې ئې د وحدت الوجود ذکر کوي - لنډه دا چې حمزه بابا په عاشقۍ کښې هم قبیله پښتونې نه پریږدي .

سوال نمبر ۲

تعارف:

خوشحال خان د پښتو ژبې لوئ نه زیات مهم کبیر شخصیت دی - ده هم ادیب دی هم شاعر د جنګ سره ئې هم مینه د اوه درباب سره ئې هم مینه و شوق وو - خوشحال بابا د توري سره هم مینه لري او د قلم هاونه هم ده . خوشحال خان د پښتو ژبې دپاره ډیر خدمات دي وکړلي شي خان و دولس نه زیات کتابونه لیکلي دي. خوشحال خان د پښتو ژبه یو لوی مقام ته رسولي دی.

DATE: ________ DAY: ________

د خوشحال خان لنډه پیژندګلو:

خوشحال خان

په یو شعر کښې د ځان تعارف داسې ډول سره کوي
وائي چې.

زه خوشحال د شهباز خان یم چې تورزن یم خان په کل
شهباز خان د یحیی خان وو چې بل نه وو سېي محوان
شهباز خان داکوړي دوو چې په توره شو سلطان
د هجرت یو زر دوه ولشت سن وو چې زه راغلم په جهان

په دې شعر کښې خوشحال خان خپل ~~...~~ تعارف
کوي دا د تودې خاوند په ۱۱۰۰ هـ کښې د دنیا نه
رخصت شو

د خوشحال خان څنګه شاعري

که د ننګ که د نظر که د خط دی
په پښتو به چې وي دی بې حسابه

د خوشحال خان د شاعرۍ څلور ښکاره اړخونه دي

① عشقیه شاعري:

د خوشحال خان عشقیه شعرونه

DATE: ____________ DAY: ____________

دادي

- د خوشحال د زړه دنیا د محبت نه ډکه ده
که مینه د ښکلي بت د بت پرستي

- که ځانه وي ته به ځان لره بلل غواړي
په پالنګ به دې د هسې د رختل خوک
د دې صبو پیالې هر پرو دې افتي
ولې ما غونډې به نه وي لا یعقل څوک
ته چې وژنې د قماص اندلېښنه مه کړه
د ښکل خون په طور به و نیسم یو بل څوک

- [illegible] د الف غونډې ئې نه یا قامت سم کړي
خدائې [illegible] د زړه په سربانډې رحم کړي
[illegible] د ګلزار د هیڅ ګلزار سره سم نه دي
چې زلفان ئې په سپین مخ بانډې خم خم کړي
د [illegible] او رحمې یو یکي په شمار د عمر
د قضاء کاتبه عدل کړه کله ستم کړي

د خوشحال خان رزمیه شاعري:

د خوشحال د شاعرۍ

یو لویه برخه رزمیه شاعري ده. په دې کښې د نورو
ونډه حال ذکر وي

- پښتانه له بل څه فکر کړي نه پوهېږي
بې له تورې خلاصې نشته په بل کار

- چې مغل وته مې وتړه له توره
درست پښتو مې ورياد وته ښکاره کړل
اتفاق چې پښتانه کښې پيدا نکړو
ګني مه به د مغل کړيوان ياره کړم

- پس له بنده دې دا عزم
د خوشحال د خاطر جزم
يا شيوې مرګ مې ته
يا مغلو سره رزم

- مرګ له مو مړه مهلت را کړه په جهان کښې
چې محدود د مغو په وينو سور کړم

د خوشحال نظامي شاعري:

خوشحال بابا په خپل قام
باندې محبت شاعر دی خوشحال خان قام ته د
همغوی کمزورتيا ښانې او اصلاحي تنقيد پې هم کوي

نه چې ننګ تښتي نه بې شرمه ~~نالوند~~
څه نالوند دي داسې کلان
زه په ننګ د پښتانه يم
د دې نيولي مغلان

DATE:______ DAY:______

تېره مې اوليده دا علم ترسوات
پښتون مې اوليد د لوټې لوټې ذات
عقل او همت مې د چا او نه ليد
په بېړه دا علم پروت يم ملامات

– هره چاره د پښتون تر مغل ښه ده
اتفاق ورسره نشته ځه بد احسان
له توغېږ د اتفاق پښتانه مومي
زوړ خوشحال به دوباره شي په ځوان

د خوشحال خان اخلاقي شاعري

– پند دی سود مند دی واوره گوډ زنه
آسانه نه د سر نيدانه
مصلحت مه پرېږده خپلا لاسه
کم په خپل د از ساتي ره دننه

– مصلحت د کائنات ښه په ځيرو
لوئي تر سله صنف ښه سل تر زرو
کم نا اهل سره ښه زړه له څيرو
د څيرو لذت ښه دے تر شکرو

DATE: ____________ DAY: ____________

په جهان کښې له ځوانانو دي هم هغه دي
چې د سختو وته ونیسي ځانونه

د ګړي وار کارونه خپل کړه
مردان هغه چې کار د بل کړه

خلاصه:

لنډا دا چې خوشحال خان د پښتو ژبې لوی مقام ورسوله او بې شمارا کتابونه یې ولیکل. د هغه شاعري هم ډېره جامع ده. په شاعرۍ کښې یې د جنګ جګړې، او نورو ذکر ډېر داخلي دی ځکه چې خوشحال خان د مغلو خلاف او. له هغه شاعرۍ کښې اخلاقي شاعري او قامي شاعري هم ډېر ځلېږي. نوره دا چې د خوشحال بابا عشقیه شاعري هم څه ثاني نه لري- لنډه دا چې خوشحال خان بابا د پښتو ژبې د ډېر لوی خدمات دي.

په پښتو ژبه چې ما علم بلند کړو
د غرو ملک مې فتح په همت کړو

سوال نمبر ۴

(۵) غني خان د جدید دور لوی فلسفي شاعر دے. تفصیل لنظر وباندې کړه

تعارف:

غني خان په پښتو ادب کښې د لیوني فلسفي په نوم یادیږي. د غني خان په شاعرۍ کښې فلسفیانه رنګ ډیر ښکاره موجود دے. غني خان د فلسفې په لوړ اسې لې پایه سمندر کښې ډوب دے چې لحیر ده فیضې ملغلرې نه لور کړه راوباسي. د غني خان په شاعرۍ کښې داسې فلسفه موجود ده چې لیفول داسې یوسفزي صیب چې "پوهان وائي چې د غني خان په شاعرۍ به فلک دوه سوه کاله پس پوهیږي"

د غني خان لنډ پیژندګلو:

غني خان په ۱۹۱۴ کښې د اتمانزو په ځای مقام د خان عبدالغفار خان کره زیږیدلے. غني خان د مل ملک د تعلیم حاصل کړے او بیا لې د سیاست میدان کښې هم قدم ایښے. غني خان د پښتو ادب

کښې ~~هم~~ هم بو لوړ مقام سړی او دا د قلم
خاوند په 1996 دنیا نه رخصت شو

نه صنم نه صنم یاره مرګی انجام د هستی نه دی
حلاصبدل شراب په جام کښې اختتام د مستۍ نه دی

د غني خان په شاعرۍ کښې فلسفه

غني خان
د جدید دور یو لوی فلسفي دے څکه چې غني
خان په شاعرۍ کښې د فلسفې اړخ ډیر زیات
موجود دی.

باغ کښې څوک ګلاب ګڼي څوک شي سروه څوک ورځاړي
څوک د صبح غنچه ګڼي څوک کښل د غاړه ځاړي
تاج د چا د زرو د چا تاج ګڼي د غموئو
ولیش د بلبل په لاس دې که تا ځاندي اوکه ځاړي

اوس د مثال په توګه د غني خان یو
نظم چې عجبه فلسفه عنوان ئې دی پیش
کړې.

~~زړه مې وچاو~~
زړه مې وا چو په تال کښې
د جومات کوټې نه لاړم

DATE:______ DAY:______

د ملا په پلټنو مې کېنبود
ما ویل د مې صدقه دا
ملا هغه زمانه واړاوه
وې وخت دې ستا تالې ګلني
نه پلاو دې نه فرني ~~ونبطلو~~
نه حلوه نه فالوده
وې شرح ظاهر کوري
په ظاهره تا فاسق ګڼي
دا دې هغه سره رافستي
نه دمینې تحه قبیله دا
ویره وبره دقهارنه
دایمان اصلي حصه دا
دجنون ودبانان ستا
څه مهمله فلسفه ده

په دې نظم کښې غني خان دالله سره دمینې اظهار په داسې ډول کوي چې الله نه خپل ډېر په تحفه کښې وړکوي و د ملا خوا له تلې دې خوملاورته وائي چې دالله نه ویره اصلي ایمان دې اوس غني خان خپل دلیل دائې او قاضي له وايي

په ضبل تال ډک د خوبلنو
د قاضي د دبار له لیو ډو

ماوې ~~اے تورو سپینو~~

ماوې اے د خواوبرو
اے د تورو سپینو خانه
د ځای زما قبوله ده
په نامه کړه وجانان
قاضي سترګې کړلې پټې
شونډې سنډې مخ پرېشان
ټولې تلالې لوړ ته د منطق کړ
یو خواوې یو خوا مې ټال وو
یوخوا شور و کړ دوړې وې
بل خوا ژړې وکمال وو
یو خوا عقل او دلیل او
حسن بې خودا غوندې حال وو
وې افسوس زما روږدې وې
درېږې ته غواړې زمانه
زه تور وینم او سپین وینم
بس زما دغه قصه ده
دغه ټول زما اصیل دي
د ټلل مې فلسفه ده

اوس غني خان د غنامی دربار کښې ولاړ دې خو قاضي
ورته د ته دې څه زما نه غواړې د زړه نه
ټیټ کړو لوټه خو هم تور و سپین پېژنم

فلسفي د ملک ولاړه وو
وو چاپېره ئې تړې عالم
د خود بينۍ مثال په لاس کښې
څراغ ول ای زیات وکم
ماوې اے د هوش عقل
د دنیا بله مشالا
لو بې خوده لېونی د
هر یو ساز ئې د ماتم
فلسفي کړې شترګې پورته
خله مسکې شو ندې پرېشانه
وې وی خود په مېنا ته کښې
لښا د فکلو شراب تنته چېږد
چې د مینې ساز پرې واوري
دلته هغه رباب تشه
تا چې مخ د دنیا واهه دی
دنیا څنګې کړې پاګل
دتا تاوان کړې ګټه وکړه
موږ په ګټه هم کښې تاوان